

Paul Auster (3 lutego 1947 w Newark, New Jersey - 30 kwietnia 2024 w Nowym Jorku)

*Ten słynny pisarz z miasta Newark,
pośród tytułów ma "Sunset Park",
był za kasą gońcem,
związał koniec z końcem,
charakter książek: namysł i sark.*

(ebs)

Paul Auster - amerykański pisarz, scenarzysta, eseista, tłumacz oraz reżyser filmowy.

Auster urodził się 3 lutego 1947 w Newark, New Jersey, w rodzinie żydowskiej, jego przodkowie do USA przyjechali z terenów Polski. W 1970 ukończył Columbia University, przez pewien czas pracował jako marynarz na statku handlowym, mieszkał w Paryżu. Do Stanów wrócił w 1974.

Tłumaczył francuskich poetów, prowadził kursy przekładu, a karierę pisarską zaczynał od tomów poezji i twórczości eseistycznej. Pierwszą swą powieść (kryminał "Nieczyste zagranie") opublikował pod pseudonimem Paul Benjamin (Benjamin to jego drugie imię). Sławę przyniosły mu trzy powieści wydane w latach 1985-1986 "Szkłane miasto", "Duchy" i "Zamknięty pokój". Zostały one opatrzone wspólnym tytułem "Trylogia nowojorska" i są najbardziej znanym oraz cenionym dziełem pisarza, czasem uważanym za esencję jego twórczości.

Akcja "Trylogii nowojorskiej" rozgrywa się w szarych zaułkach miasta tytułowego, po których snują się samotni ludzie obciążeni detektywistycznym zadaniem, najczęściej wbrew swej woli. Zagadka kryminalna jest tylko wstępem do rozważań egzystencjalnych, ogólnoludzkich, a akcja każdej z 3 powieści rozgrywa się w atmosferze jakby żywcem przeniesionej z Kafki czy Becketta.

Auster jest twórcą nieodłącznie związanym z Nowym Jorkiem, miasto to stanowi tło większości jego dzieł.

<https://www.youtube.com/watch?v=HsvTQrZH8r8>

Przy konstruowaniu swoich utworów pisarz często korzysta za schematu powieści kryminalnej, wykorzystuje go jednak w sposób pastiszowy i postmodernistyczny. Przez niektórych krytyków jest uważany za jednego z najważniejszych żyjących amerykańskich pisarzy.

Jego druga żona to amerykańsko-norweska pisarka Siri Hustvedt. Para mieszka na Brooklynie w pobliżu Prospect Park z urodzoną w 1987 roku córką Sophie i synem Austera z pierwszego małżeństwa.

Znany nie tylko w kręgach literackich stał się po premierze filmu "Dym" z Harveyem Keitelem w roli głównej. "Dym" to wspólne dzieło Austera oraz reżysera Wayne'a Wanga.

https://www.youtube.com/watch?v=_N_6cvEoMY0

Już samodzielnie pisarz wyreżyseruje (w 1998) "Lulu na moście" z Mirą Sorvino i ponownie Keitelem. Wcześniej, bo w 1993, napisał scenariusz do "Muzyki przypadku", filmu opartego na jego powieści o tym samym tytule.

Wydał m.in.:

- Nieczyste zagranie (Squeeze Play, opublikowana pod pseudonimem)
- Wynaleźć samotność, eseje (The Invention of Solitude, 1982)
- Trylogia nowojorska (The New York Trilogy, 1987)
  - Szklane miasto (City of Glass, 1985)
  - Duchy (Ghosts, 1986)
  - Zamknięty pokój (The Locked Room, 1986)
- W kraju rzeczy ostatnich (In the Country of Last Things, 1987)
- Księżycowy pałac (Moon Palace, 1989)
- Muzyka przypadku (The Music of Chance, 1990)
- Lewiatan (Leviathan, 1992)
- Mr Vertigo (Mr Vertigo, 1994)
- Wiążąc koniec z końcem, autobiografia (Hand to Mouth, 1997)
- Timbuktu (Timbuktu, 1999)
- Księga złudzeń (The Book of Illusions, 2002)
- Noc wyroczni (Oracle Night, 2004)
- Szaleństwa Brooklynu (The Brooklyn Follies, 2005)
- Podróże po skryptorium (Travels in the Scriptorium, 2007)
- Człowiek w ciemności (Man in the Dark, 2008)
- Niewidzialne (Invisible, 2009)
- Sunset Park (Sunset Park, 2010)
- Dziennik zimowy, autobiografia (Winter Journal, 2012)
- Tu i teraz, listy Paul Auster - J.M. Coetzee, 2008-2011 (Here and Now, 2013)

Reżyseria

- Dym (Smoke, 1995, z Wangiem)
- Brooklyn Boogie (Blue in the Face, 1995, z Wangiem)
- Lulu na moście (Lulu on the Bridge, 1998)
- The Inner Life of Martin Frost, 2007

Scenariusze

- Muzyka przypadku (The Music of Chance, 1993)
- Dym
- Brooklyn Boogie
- Lulu na moście
- The Inner Life of Martin Frost

Wpływy

W Wywiadzie dla *Washington Post* w grudniu 2003 Auster wyliczył tych autorów, którzy mieli na niego największy wpływ, nie ma wśród nich, niestety, ani jednego polskiego nazwiska, nawet tych najbardziej znanych w świecie, Schultza, Gombrowicza, Lema:

Charles Baudelaire, Samuel Beckett, Maurice Blanchot, Jorge Luis Borges, Albert Camus, Paul Celan, Louis-Ferdinand Céline, Miguel de Cervantes, Raymond Chandler, Jacques Derrida, Charles Dickens, Fjodor Dostojewski, William Faulkner, F. Scott Fitzgerald, Dashiell Hammett, Knut Hamsun, Nathaniel Hawthorne, James Joyce, Franz Kafka, Jacques Lacan, Stéphane Mallarmé, Herman Melville, Michel de Montaigne, Edgar Allan Poe, Arthur Rimbaud, William Shakespeare, Henry David Thoreau, Leo Tolstoj, Kurt Vonnegut, Ludwig Wittgenstein.